

■ Ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Ἀγιολόγιο τῆς Ἀφρικῆς

**Ὁ Ἅγιος Σπερᾶτος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
Ναρτζᾶλος, Κιττίνος, Βητόριος, Φῆλιξ,
Ἄκυλινος, Λαιτάντιος, Ἰανουαρία, Γενερῶσα,
Βεστία, Δονᾶτα καὶ Σεκοῦνδα,
οἱ ἐν Σκίλλῃ μαρτυρήσαντες¹**

† 17ῃ Ἰουλίου

Α΄. Μέχρι τὸ τέλος τοῦ Β΄ αἰ., οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐφαίνετο νὰ ἀπολαμβάνουν εἰρήνη καὶ σχετικὴ ἐλευθερία. **Ἀλλὰ** κατὰ τὸ 180, πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Κόμμοδου (161-192), φρενοβλαβοῦς υἱοῦ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (121-180), ὁ λαϊκὸς φανατισμὸς ἐξαπολύθηκε ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καὶ οἱ δικαστὲς ἄρχισαν νὰ ἐφαρμόζουν σὲ αὐτοὺς τοὺς ρωμαϊκοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι ἀπαγόρευαν τὴν ἄσκησι τῆς χριστιανικῆς λατρείας. **Οἱ** οἰκίαι τῶν Χριστιανῶν, ὅπου συνήθιζαν νὰ συναντῶνται, πυρπολήθηκαν, τὰ κοιμητήριά τους βεβηλώθηκαν, οἱ πιστοὶ κακοποιήθηκαν καὶ σύρθηκαν ἀκόμη καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀπὸ τὸν ἐξαγριωμένο ὄχλο.

• **Τότε** ὁ Σπερᾶτος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν Σκίλλῃ, μικρὰ πόλι τῆς ἀνθυπατικῆς Ἀφρικῆς², συνελήφθησαν καὶ ὠδηγήθησαν στὸ δικαστήριον τοῦ ἀνθυπάτου Σατουρνίνου, στὴν Καρθαγένη / Καρχηδόνα.

* * *

Οἱ Πράξεις τῶν Σκιλλιτανῶν, οἱ ὁποῖαι εἶναι μεταγενέστερες τῶν Πράξεων τοῦ Ἁγίου Ἰουστίνου κατὰ δεκαπέντε περίπου χρόνια, εἶναι τὸ ἀρχαιότερο ἔγγραφο τῆς ἀφρικανικῆς ἀγιολογίας.

Ὡς ἐκ τούτου, παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον γιὰ τὸν ἱστορικό. **Ἀλλὰ** ἀξίζουν καὶ ἀπὸ μόνες τους, ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ ὁμορφίᾳ τῆς σκηνῆς καὶ τὴν εὐγλωττία τῶν γεγονότων...

Πράξεις τῶν Σκιλλιτανῶν Μαρτύρων

Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πραεσένς (*Praesens*), τοῦ ἐκ δευτέρου Ὑπάτου, καὶ τοῦ Κλαυδιανοῦ (*Claudianus*), τὴν 16ην τῶν Καλανδῶν τοῦ Αὐγούστου, ἐν Καρχηδόνη, εἰς τὴν αἴθουσαν ἀκροάσεων (*secretarium*), ἐφανίσθησαν οἱ *Speratus, Nartzalus καὶ Cittinus, Donata, Secunda, Vestia, Σπερᾶτος, Ναρτζᾶλος, Σιττίνος, Βετούριος, Φῆλιξ, Ἀκυλίνιος, Λαετάντιος, Γιαννάρια, Γενερώσα, Βέστια, Δονᾶτα, Σεκοῦντα.*

- **Ὁ** ἀνθύπατος Σατουρνίνος εἶπε: **«Δ**ύνασαι νὰ λάβῃς χάρι ἀπὸ τὸν κυρίο μας τὸν αὐτοκράτορα, ἂν συνέλθῃς».

- **Ὁ** Σπερᾶτος ἐδήλωσε: **«Δ**ὲν ἔχουμε κάνει ποτὲ κάτι κακό, οὔτε ἔχουμε συμμετάσχει σὲ ὅποιαδήποτε ἀνομία. **Π**οτὲ δὲν εἶπαμε κάτι κακό. **Ἀ**ντίθετα, ὅταν μᾶς κακομεταχειρίζονταν, εὐχαριστούσαμε, γιὰ τὴν τιμούσαμε τὸν δικό μας αὐτοκράτορα.

- **Ὁ** ἀνθύπατος Σατουρνίνος εἶπε: **«Εἴ**μαστε καὶ ἐμεῖς θρησκευόμενοι, καὶ ἡ θρησκεία μας εἶναι ἀπλῆ· ὀρκιζόμεθα στὴν μεγαλοφυΐα τοῦ κυρίου μας τοῦ αὐτοκράτορος, προσευχόμεθα γιὰ τὴν σωτηρία του. **Κ**αὶ ἐσεῖς πρέπει νὰ τὸ κάνετε αὐτό».

- **Ὁ** Σπερᾶτος εἶπε: **«Ἄ**ν θέλετε νὰ μὲ ἀκούσετε ἤσυχα, θὰ σᾶς ἐξηγήσω τὸ μυστήριον τῆς ἀπλότητος».

- **Ὁ** ἀνθύπατος Σατουρνίνος εἶπε: **«Θ**ὰ ἐπιτεθῆς στὴν θρησκεία μας· δὲν θὰ σὲ ἀκούσω. **Ὀ**ρκισθῆτε μᾶλλον στὴν μεγαλοφυΐα τοῦ κυρίου μας τοῦ αὐτοκράτορος».

- **Ὁ** Σπερᾶτος εἶπε: **«Ε**γὼ ὁ ἴδιος δὲν ἀναγνωρίζω τὴν αὐτοκρατορία αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπηρετῶ ἐκεῖνον τὸν Θεόν, τὸν Ὅποιον κανεὶς δὲν ἔχει δεῖ οὔτε δύναται νὰ δῆ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του. **Δ**ὲν ἔχω διαπράξει κλοπὴ· ἂν ἀγοράσω κάτι, πληρώνω τὸν φόρο. **Δ**ιότι γνωρίζω τὸν Κύριό μου, τὸν Αὐτοκράτορα τῶν βασιλέων ὄλων τῶν ἐθνῶν.

- **Ὁ** ἀνθύπατος Σατουρνίνος εἶπε σὲ ὄλους τοὺς ἄλλους: **«Ε**γκαταλείψετε αὐτὴ τὴν δοξασία».

- **Ὁ** Σπερᾶτος εἶπε: **«Ἡ** κακὴ δοξασία εἶναι νὰ διαπράττῃς ἀνθρωποκτονία, νὰ δίνῃς ψευδομαρτυρία».

- **Ὁ** ἀνθύπατος Σατουρνίνος λέει: **«Μ**ὴν συμμετέχετε εἰς αὐτὴν τὴν παραφροσύνην».

- **Ὁ** Κιττίνος λέει: **«Δ**ὲν φοβούμεθα κανέναν ἄλλον ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κύριον, τὸν Θεόν μας τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ».

- **Ἡ Δονᾶτα** εἶπε: **«Τιμοῦμε τὸν Καίσαρα ὡς Καίσαρα, ἀλλὰ φοβούμεθα μόνον τὸν Θεόν».**

- **Ἡ Βέστια** λέει: **«Εἶμαι Χριστιανή».**

- **Ἡ Σεκοῦνδα** λέει: **«Εἶμαι καὶ θέλω νὰ εἶμαι».**

- **Ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** εἶπε στὸν Σπερᾶτο:

«Ἀκόμη ἀποκαλεῖς τὸν ἑαυτὸν σου χριστιανόν;»

- **Ὁ Σπερᾶτος** εἶπε: **«Εἶμαι Χριστιανός». Καὶ ὅλοι ἔκαναν τὴν ἴδια δήλωσι.**

- **Ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** εἶπε: **«Θέλετε μία ἀναβολὴ γιὰ νὰ τὸ σκεφθῆτε;».**

- **Ὁ Σπερᾶτος** εἶπε: **«Σὲ κάτι τόσο ἀδιαμφισβήτητο, δὲν χρειάζεται νὰ προβληματισθοῦμε».**

- **Ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** λέει: **«Τί ὑπάρχει στὸ κιβώτιό σου;».**

- **Ὁ Σπερᾶτος** λέει: **«Τὰ ἱερὰ Βιβλία καὶ οἱ Ἐπιστολὲς τοῦ Παύλου, ἐνὸς δίκαιου ἀνθρώπου».**

- **Ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** εἶπε: **«Ἐπωφειληθῆτε μιᾶς ἀναβολῆς τριάντα ἡμερῶν καὶ σκεφθῆτε».**

- **Ὁ Σπερᾶτος** ἐπανέλαβε: **«Εἶμαι Χριστιανός». Καὶ ὅλοι ἔκαναν τὸ ἴδιο.**

- **Τότε ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** διάβασε τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφασί του στὴν πινακίδα: **«Ὁ Σπερᾶτος, ὁ Ναρτζᾶλος, ὁ Κιττίνος, ἡ Δονᾶτα, ἡ Βέστια, ἡ Σεκοῦνδα καὶ ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι ὠμολόγησαν ὅτι ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ χριστιανικὸ τελετουργικόν. Ἐπειδὴ τοὺς προσφέρθηκε ἡ δυνατότητα νὰ ἐπιστρέψουν στὴν παραδοσιακὴ θρησκεία τῶν Ρωμαίων καὶ ἀρνήθηκαν πεισματικῶς, τοὺς καταδικάζουμε εἰς τὸν διὰ ζῆφους θάνατον».**

- **Ὁ Σπερᾶτος** λέει: **«Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεόν».**

- **Ὁ Ναρτζᾶλος** λέει: **«Σήμερα, μάρτυρες, θὰ εἴμεθα στὸν οὐρανόν. Δόξα τῷ Θεῷ!».**

- **Ὁ ἀνθύπατος Σατουρνίνος** ἔκανε τὴν ἀκόλουθο διακήρυξι μὲσω τοῦ κήρυκος: **«Οἱ Σπερᾶτος, Ναρτζᾶλος, Κιττίνος, Βετούριος, Φῆλιξ, Ἀκυλίνος, Λαιτάντιος, Ἰανουαρία, Γενερῶσα, Βέστια, Δονᾶτα, Σεκοῦνδα, ὁδηγοῦνται μὲ διαταγὴ μου στὰ βασανιστήρια».**

- **Ὁλοι οἱ Μάρτυρες** ἀνεφώνησαν: **«Δόξα τῷ Θεῷ!».**

Καὶ ἀμέσως ἀπεκεφαλίσθησαν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

(XVI. Kal Aug. SS. Scillitanorum)

Οὕτως, οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ὠδηγήθησαν στὸ μαρτύριο, ἐπαναλαμβάνοντας τὴν εὐχὴ εὐχαριστίας καὶ ἀπεκεφαλίσθησαν τὴν 17ῃ Ἰουλίου γιὰ νὰ βασιλεύσουν μὲ τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τους ἀνηγέρθη ἀργότερα βασιλικὴ καὶ ἡ τιμὴ τους διαδόθηκε ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ στὸν ὑπόλοιπο Χριστιανικὸ κόσμο. Κατὰ τὴν βασιλεία τοῦ Καρλομάγνου τὰ ἱερὰ σκηνώματά τους μεταφέρθησαν ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα στὴν Λυὼν τῆς Γαλλίας.

* * *

Β'. Σύγχρονοι τῶν **Σκιλλιτανῶν Μαρτύρων**, τιμοῦνται τοπικὰ τὴν 4ῃ Ἰουλίου οἱ **Μάρτυρες τοῦ Μαντάουρε** (Madaure, M'adaourouch σήμερα, περίπου πενήντα χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Souk Ahras). Τὰ ὀνόματά τους ἦταν **Μίζιν, Σανέμ, Ναμφαμὸ καὶ Λουκίτας** (Miggin, Sanaem, Namphamo καὶ Lucitas). Καὶ ἐδῶ, δὲν γνωρίζουμε σχεδὸν τίποτα γι' αὐτούς, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι ἐμαρτύρησαν τὸν Β' αἰ. κάτω ἀπὸ τὰ πλήγματα τῶν αὐτοκρατορικῶν διωγμῶν στὴν πόλι Μαντάουρε, ὅπου ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, πολὺ ἀργότερα, θὰ ἔκανε τὶς πρῶτες του σπουδές. Δὲν γνωρίζουμε τίποτα ὀριστικό, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι ἡ μαρτυρία τους εἶχε βαθεῖα ἐπίδρασι στοὺς Χριστιανοὺς τῆς ἐποχῆς τους.

* * *

Τέλος, τὴν 10ῃ Ἰουλίου, ἐπιτελοῦμε τὴν μνήμην τῆς **Ἁγίας Παρθενομάρτυρος Μαρκιένης τοῦ Σερσέλ** (Cherchell), ἡ ὁποία καταγόμενη ἀπὸ τὸ Rusuccuru (σήμερα Taksebt, κοντὰ στὸ Tizirt καὶ τὸ Tizi Ouzou), ἡ Μαρκιέννα ἀποσύρθηκε στὴν Καισάρεια (τὸ ἀρχαῖο ὄνομα τοῦ Σερσέλ), γιὰ νὰ ἀφιερωθῇ στὸν Θεὸ ἐν παρθενίᾳ. Τὴν γνωρίζουμε κυρίως μέσα ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ **Μαρτυρίου** της, ἡ δὲ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου της παραμένει ἄγνωστη, μεταξὺ τοῦ Γ' καὶ τοῦ Δ' αἰ., κατὰ τὴν διάρκεια τῶν διωγμῶν τοῦ Διοκλητιανοῦ.

«**Ἡ Ἁγία Μάρτυς Μαρκιέννα ἦταν πολίτης τοῦ δήμου Rusuccuru. Αὐτὴ ἡ ὁμορφὴ νεᾶνις, εὐγενικῆς καταγωγῆς, εἶχε ἀφιερωθῇ στὸν Θεό. Ἀπὸ περιφρόνησι γιὰ τὰ πλούτη, ἤλθε στὴν Καισάρεια, ὅπου ἐξῆσε σὲ ἓνα κελλί. Ἐφύλαξε παρθενία καὶ ἀπέφευγε τὶς ἀπολαύσεις καὶ τὶς φιλοδοξίες τῆς κοσμικῆς ζωῆς. Μίαν ἡμέρα ἐξῆλθε στὴν πόλι καὶ ἀναμίχθηκε μὲ τὸ πλῆθος χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὴ. Κοντὰ στὴν πύλη τῆς Τιπάσα, σὲ μιὰ πλατεῖα, βρισκόταν ἓνα ἄγαλμα τῆς Διάνας [Ἀρτέμιδος, θεᾶς τοῦ κυνηγιοῦ]. Στα πόδια της ἔτρεχε μιὰ πηγὴ σὲ μιὰ μαρμάρινη λεκάνη. Στὴν θέα τοῦ εἰδώλου, ἡ εὐλογημένη Μαρκιέννα δὲν μπόρεσε νὰ μείνῃ ἀκίνητη**

Χριστιανικὸ μωσαϊκὸ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν. Καρχηδόνα.

Πιθανῶς φτιαγμένο στὴν Τυνησία. Βρέθηκε στὴν Καρχηδόνα.

χθῆκε μὲ τὸ πλῆθος χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὴ. Κοντὰ στὴν πύλη τῆς Τιπάσα, σὲ μιὰ πλατεῖα, βρισκόταν ἓνα ἄγαλμα τῆς Διάνας [Ἀρτέμιδος, θεᾶς τοῦ κυνηγιοῦ]. Στα πόδια της ἔτρεχε μιὰ πηγὴ σὲ μιὰ μαρμάρινη λεκάνη. Στὴν θέα τοῦ εἰδώλου, ἡ εὐλογημένη Μαρκιέννα δὲν μπόρεσε νὰ μείνῃ ἀκίνητη

καὶ ἔσπασε τὸ ἄγαλμα. **Στὸ** θέαμα αὐτὸ τὰ πλήθη ἐπλήσθησαν θυμοῦ. **Ἄρχισαν** νὰ κτυποῦν τὴν ἀδύναμη νεάνιδα καὶ νὰ τὴν δέρνουν» [...].

(*Passion de Marcienne*, στὸ V. Saxer, Id., 139-140)

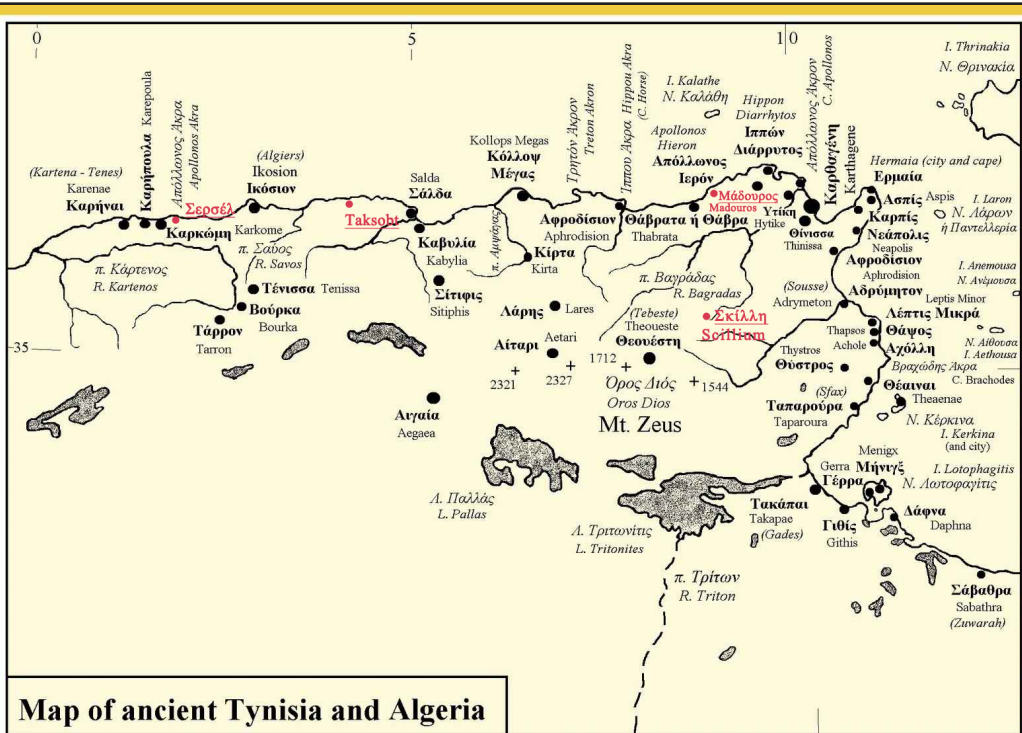
Ἡ Μαρκίεσσα ἐκτέθηκε στὰ θηρία καὶ ἀπέθανε ἀπὸ τὸ δάγκωμα μιᾶς λεοπάρδαλης.

1. Ὁ Ἅγιος Σπερᾶτος ἀναφέρεται στὸν **Συναξαριστὴ** μὲ τὴν Ἁγία Βερονίκη. **Οἱ Πράξεις** τοῦ μαρτυρίου του εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα κείμενα τῆς λατινικῆς χριστιανικῆς γραμματείας. **Εἶναι** γνωστοὶ μὲ τὸ ὄνομα **Σκιλλιτανοὶ Μάρτυρες**.

2. **Εἶναι** γνωστὸ, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς γνώρισε γρήγορη καὶ μεγάλη ἀνάπτυξη στὴν ρωμαϊκὴ Βόρεια Ἀφρική, ὥστε πρὶν τὴν εἰσβολὴ τῶν Βανδάλων (436) νὰ ἀριθμῆ 600 Ἐπισκοπές.

*Τῷ δὲ ἐν Τριάδι Παναγίᾳ Θεῷ,
τῷ ἐνδοξαζομένῳ ἐν τοῖς Ἁγίοις Αὐτοῦ,
προσκύνησι καὶ εὐχαριστία,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.
Ἀμήν!*

Map of ancient Tynisia and Algeria